

Důchody

1. Kde mohu o důchod požádat?

Žádost o důchod je nutné sepsat na předepsaném formuláři na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ). V Praze úkoly okresní správy sociálního zabezpečení plní Pražská správa sociálního zabezpečení (PSSZ), v Brně pak Městská správa sociálního zabezpečení (MSSZ). O žádosti následně rozhodne Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ).

2. Zaměstnanec okresní správy sociálního zabezpečení se mnou odmítl žádost sepsat, protože prý nesplňuji podmínky pro přiznání důchodu. Co mám dělat?

Zaměstnanec OSSZ je ze zákona povinen žádost o důchod sepsat, i když má za to, že žadatel nesplňuje podmínky pro jeho přiznání. Odmítne-li žádost sepsat, trvejte na přivolání vedoucího pracovníka a sepsání úředního záznamu o odmítnutí, popřípadě podejte na místě stížnost. Nepovede-li tento postup k sepsání žádosti o důchod, můžete se obrátit na veřejného ochránce práv.

3. Jak dlouho řízení o důchodu trvá?

Pro vydání rozhodnutí zákon stanoví lhůtu 90 dnů od sepsání žádosti. V případě důchodu s mezinárodním prvkem či potřeby došetřování určitých skutečností (např. nedoložené doby zaměstnání) se doba řízení úměrně prodlužuje.

4. Jak mohu postupovat, když je ČSSZ v řízení o důchodu nečinná?

Můžete podat Ministerstvu práce a sociálních věcí žádost o přijetí opatření proti nečinnosti; příslušný formulář - *Žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti úřadu* je k dispozici na <https://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/chcete-si-stezovat/zivotni-situace/>. Nejednalo-li se o nápravu, můžete podat žalobu proti nečinnosti nebo se obrátit na veřejného ochránce práv.

5. Jak mám postupovat, pokud nesouhlasím s rozhodnutím o důchodu?

Proti rozhodnutí o důchodu můžete do 30 dnů ode dne jeho oznámení (doručení) podat námitky. Námitky se podávají u ČSSZ, lze je podat též na okresní správě sociálního zabezpečení.

6. V jaké lhůtě musí ČSSZ o námitkách rozhodnout?

Podle zákona do 30 dnů, ve zvláště složitých případech do 60 dnů od doručení námitek. Pokud je předmětem námitek posouzení zdravotního stavu (u invalidních důchodů), prodlužuje se tato lhůta o 60 dnů. Lhůta se též prodlužuje o dobu potřebnou k došetřování rozhodných skutečností (např. nedoložené doby zaměstnání).

7. Jak mohu postupovat, pokud nesouhlasím s rozhodnutím o námitkách?

Do dvou měsíců ode dne oznámení (doručení) rozhodnutí o námitkách můžete podat správní žalobu ke krajskému soudu, v jehož obvodu máte bydliště. Nevyužijete-li této možnosti, můžete se obrátit na veřejného ochránce práv. Veřejný ochránce práv však na rozdíl od soudu nemá možnost rozhodnutí ČSSZ autoritativně zrušit; v případě zjištění pochybení pouze může ČSSZ navrhnout opatření k nápravě formou doporučení.

8. Bude pro mě soudní řízení ve věcech důchodového pojištění spojeno s nějakými náklady?

Ne. Řízení ve věcech důchodového pojištění jsou osvobozena od soudních poplatků a i v případě, že budete proti ČSSZ ve sporu neúspěšní, nebude ČSSZ vůči Vám mít nárok na náhradu nákladů řízení před soudem. Právní zastoupení není v těchto případech povinné a v mnoha případech ani nezbytné. Více informací o podání žaloby najdete v letáku [Soudní ochrana proti rozhodnutí správních orgánů](#), případně v letáku [Právní pomoc](#).

9. Dostal jsem posudek o invaliditě od OSSZ/MSSZ/PSSZ a nesouhlasím s posudkovými závěry. Mohu se nějak bránit?

Námítky nelze podat samostatně proti posudku o invaliditě, ve kterém je mj. uveden výsledek posouzení zdravotního stavu. Námítky můžete uplatnit až proti rozhodnutí o invalidním důchodu, které je na základě posudku o invaliditě vydáno. Posouzení zdravotního stavu v námitkovém řízení provádí posudkoví lékaři organizačně oddělení od posudkových lékařů okresních správ sociálního zabezpečení provádějících posouzení zdravotního stavu v prvním stupni řízení o přiznání invalidního důchodu.

10. Musím být při posouzení svého zdravotního stavu v rámci námitkového řízení předvolán k vyšetření posudkovým lékařem?

Ne nezbytně. Pokud má posudkový lékař k dispozici potřebnou zdravotnickou dokumentaci, ze které lze spolehlivě zjistit Váš zdravotní stav, není povinen Vás předvolávat, a může tak provést posouzení ve Vaší nepřítomnosti.

11. Může být v námitkovém řízení změněno původní (napadené) rozhodnutí v můj neprospěch?

Ano, k takové situaci může dojít v případě, když je zjištěno, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy nebo jiným veřejným zájmem.

12. Co mám dělat, když mi byl důchod již přiznán a je vyplácen, ale nesouhlasím s jeho výší?

I když již uplynula lhůta pro podání námitek, je možné kdykoliv podat na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení žádost o zvýšení důchodu s odůvodněním a nejlépe i s příslušnými doklady (např. o nezhodnocené době zaměstnání). ČSSZ je poté povinna vydat rozhodnutí, proti kterému lze uplatnit námítky.

13. Pobírám invalidní důchod I. či II. stupně a kontrolní lékařskou prohlídku mám stanovenou až za rok. Můj zdravotní stav se však zhoršil. Co mohu dělat?

Kdykoliv můžete na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení podat žádost o přiznání invalidního důchodu vyššího stupně, nejlépe s doloženými aktuálními lékařskými zprávami. Není tedy třeba čekat na kontrolní lékařskou prohlídku.

14. ČSSZ rozhodla, že můj zdravotní stav neodpovídá žádnému stupni invalidity. Od té doby se však můj zdravotní stav zhoršil. Co mám dělat?

Podejte na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení novou žádost o přiznání invalidního důchodu, opět nejlépe s doloženými aktuálními lékařskými zprávami. Váš zdravotní stav bude znovu posouzen.

15. Může veřejný ochránce práv posoudit, zda můj zdravotní stav odpovídá invaliditě určitého stupně?

Nemůže. Ačkoliv se působnost ochránce vztahuje i na okresní správy sociálního zabezpečení a ČSSZ, nepřísluší mu hodnotit postup posudkových lékařů z odborného pohledu. Není oprávněn posuzovat zdravotní stav a invaliditu, nemůže se tedy vyjádřit k poklesu pracovní schopnosti a určit, zda je žadatel invalidní, či nikoliv. Ochránce však může přezkoumat, zda postup posudkových lékařů odpovídá požadavkům zákonnosti a spolehlivě zjištěnému stavu věci. V této souvislosti se zaměřuje především na obsah posudků o invaliditě, tedy na to, obsahují-li posudky všechny náležitosti, resp. rozhodné a posudkově významné skutečnosti a je-li posudkový závěr náležitě odůvodněn. Pokud by v konkrétním případě zjistil, že tomu tak není, může doporučit ČSSZ opětovné posouzení zdravotního stavu formou mimořádné kontrolní prohlídky a vydání posudku bez právních vad.

16. Je pravda, že ČSSZ může přiznat doplatek důchodu (např. po dodatečně zhodnocené době zaměstnání) až několik let zpětně?

Ano. V případech dodatečného zhodnocení doby zaměstnání náleží doplatek důchodu až 5 let zpětně. V případě, že k přiznání původně nižšího důchodu došlo v důsledku nesprávného úředního postupu ČSSZ, přiznává se doplatek i za delší období, nejdříve však od 1. ledna 2006.

17. Nemám zhodnocenou určitou dobu zaměstnání, bývalý zaměstnavatel již neexistuje a já nemám k tomuto zaměstnání žádné doklady. Co mám dělat?

Pokud tyto doklady nejsou k dispozici ani v místně příslušném archívu, je možné takovou dobu zaměstnání zhodnotit na základě čestných prohlášení Vašeho a alespoň dvou svědků, nejlépe bývalých spolupracovníků či jiných osob, které mají povědomí o Vaší pracovní činnosti. Čestná prohlášení se podávají na formuláři dostupném na okresní správě sociálního zabezpečení.

18. Obdržel jsem rozhodnutí o přiznání důchodu, ale chtěl bych změnit datum jeho přiznání. Je to možné?

Ano, můžete do 30 dnů ode dne oznámení (doručení) požádat o změnu data přiznání důchodu. Tento postup zákon umožňuje provést pouze dvakrát.

19. Byl mi přiznán předčasný starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, ale je mi krácen z důvodu dřívějšího odchodu do důchodu. Po dovršení důchodového věku jsem jej chtěl nechat přepočítat, ČSSZ však moji žádost zamítla. Byl její postup správný?

Ano, byl. Jedná se o trvale krácený starobní důchod, po dosažení důchodového věku jej nelze přepočítat (odstranit krácení). Zákon o důchodovém pojištění v současném znění již nezná dočasně krácený starobní důchod, který bylo možno za splnění určitých podmínek přiznat a po dosažení řádného důchodového věku přepočítat.

20. Byl mi zamítnut starobní (invalidní) důchod z důvodu, že jsem nesplnil podmínku potřebné doby pojištění. Mohu v takové situaci něco dělat?

Ano, v řadě případů lze chybějící dobu pojištění doplatit, zejména pokud jste dříve byl osobou samostatně výdělečně činnou nebo jste byl delší dobu veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Bližší informace podá příslušná okresní správa sociálního zabezpečení.

21. Pro přiznání (jakéhokoliv) důchodu mi chybí potřebná doba pojištění a nemohu ji doplatit. Lze chybějící dobu nějak prominout?

Ano, tato možnost existuje. O žádostech tohoto druhu rozhoduje ministr práce a sociálních věcí. Záleží však pouze na jeho uvážení, zda s ohledem na odůvodnění žádosti tvrdost odstraní. Jedná se o jeho zákonem stanovené osobní právo. Rozhodnutí o žádosti je vyloučeno ze správního i soudního přezkumu, a ani veřejný ochránce práv je nemůže přezkoumat.

22. Kde získám informace o svém důchodovém pojištění, tedy o získaných dobách pojištění a dosažených vyměřovacích základech (výdělcích)?

Tyto informace jsou obsaženy v informativním osobním listu důchodového pojištění. Tento dokument si můžete každý rok vyžádat buď přímo od ČSSZ (Křížová 25, 225 08 Praha 5), nebo prostřednictvím okresní správy sociálního zabezpečení. ČSSZ má na jeho zaslání lhůtu 90 dnů.

23. Jaké právní předpisy upravují řízení o přiznání důchodu a podmínky vzniku nároku na jednotlivé druhy důchodů?

Speciální pravidla pro tento druh řízení jsou obsažena v zákoně č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Obecná ustanovení pro toto řízení jsou pak upravena v zákoně č. 500/2004 Sb., správním řádu, ve znění pozdějších předpisů. Podmínky vzniku nároku na jednotlivé druhy důchodů a způsob jejich výpočtu upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

24. Kde mohu získat další informace o důchodovém řízení a důchodových nárocích?

Na internetových stránkách ČSSZ (www.cssz.cz), na call centru ČSSZ (tel. 257 062 860) a v klientském centru ČSSZ (Křížová 25, 225 08 Praha 5; tel. 257 062 869). Na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (www.mpsv.cz) si lze pomocí věkové kalkulačky spočítat svůj důchodový věk a s pomocí důchodové kalkulačky též orientační výši svého starobního důchodu (je ovšem třeba mít k dispozici informativní osobní list důchodového pojištění – viz výše).